

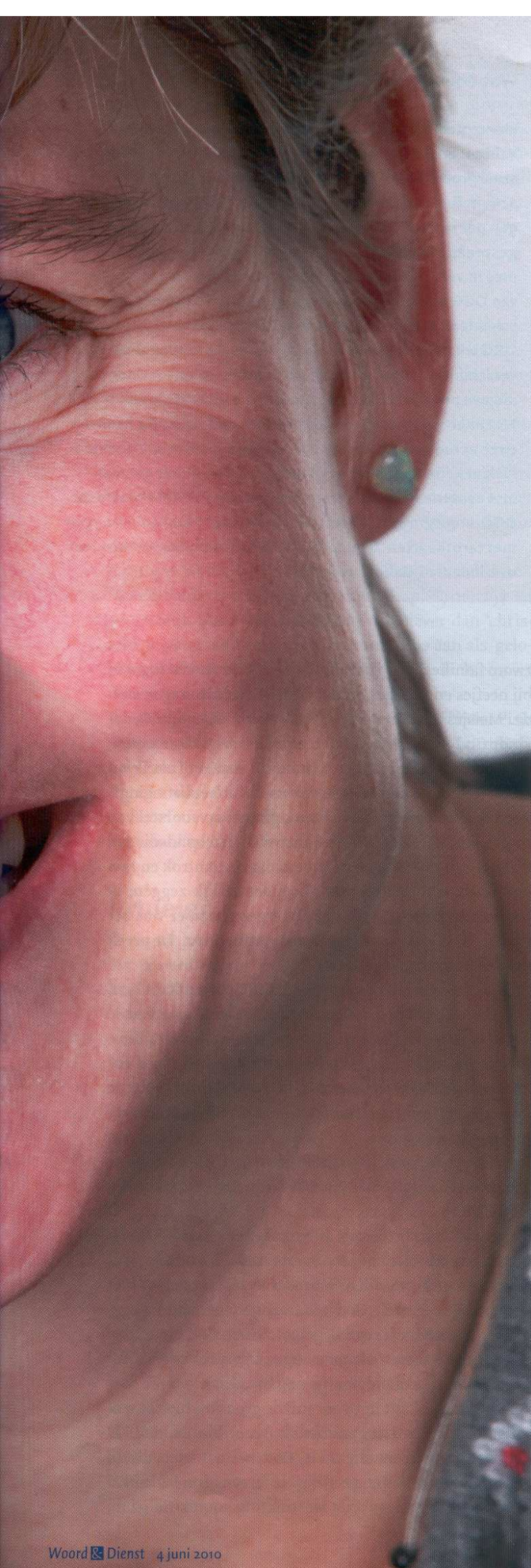

Op Goed Gerucht

Aanpakken en niet zeuren

Ds. Wilma Hartogsveld volgt op 4 juni Jan Offringa op als voorzitter van de stuurgroep van Op Goed Gerucht. 'Ik ben niet iemand die aan de zijlijn blijft staan.'

Kees Posthumus

Haar vorige gemeente Haaksbergen waarschuwde haar huidige gemeente, Schaarsbergen, met een vriendelijke aanbeveling: 'Met Wilma kom je wel van de wind in de storm'. Wilma Hartogsveld heeft, naar eigen zeggen, een *hands on mentality*: aanpakken, organiseren, nieuwe plannen verzinnen.

Krottenwijk

Voor haar is niets zo saai als meer van hetzelfde. Dat komt goed uit in deze kleinere, overzichtelijke gemeente Schaarsbergen, die zich op internet profileert als een 'positief ingestelde, actieve protestantse gemeente'.

Hartogsveld: "JOP stuurde een foldertje van de 'Nacht Zonder Dak'. Dat is een actie waarbij jongeren een krottenwijk bouwen op het plein voor de kerk, daar overnachten en met de opbrengst een project van dakloze kinderen steunen. Dat foldertje lag hier op de tafel, een van onze kinderen zag het en werd enthousiast. Het balletje ging rollen, het gaat door. Ik heb het een keer genoemd in de kerkenraad, iemand adviseert een vergunning aan te vragen en er is groen licht: 'Als je ons nodig hebt, dan horen we het wel.' Problemen zie ik zelden en als ze zich gaandeweg voordoen, komt er altijd een oplossing."

Die houding van 'aanpakken en niet zeuren' zal ook haar voorzitterschap van Op Goed Gerucht gaan bepalen. Pragmatisch, vernieuwend, concreet, 'ik zie mijzelf niet als een visionaire leider'.

Geruchtdag

Haaksbergen was haar eerste gemeente, met twee predikantsplaatsen. Na een half jaar werd haar collega, die al 25 jaar predikant was, ziek en stond de pas begonnen dominee er alleen voor. "Heel die bult werk kwam op mij af, dat viel niet mee. Als beginnend predikant word je in het diepe gegooid, alles kost meer tijd en energie. Zeker als je alleen werkt in zo'n grote gemeente. Het was heftig en ik dacht: heb ik hier nu zo hard voor gestudeerd? Ik stond niet echt te juichen.

Er kwam een uitnodiging voor een Geruchtdag voorbij, met typering uit de begintijd van Op Goed Gerucht: fris, fruitig en jeugdig. Ik had mijn twijfels, maar ging toch. Ik kende er niemand en raakte direct in gesprek met Jos de Heer, die daar ook voor het eerst was. Binnen drie minuten zei hij: 'Ik ben al 25 jaar predikant en wat een prachtig vak hebben wij toch, echt een voorrecht om dit te mogen doen. Ik zie er nu al tegenop dat ik straks met emeritaat moet.' Na afloop praatten wij door tijdens de traditionele borrel; dit was precies wat ik nodig had. Bij OGG trof ik mensen die er lol in hadden predikant te zijn, die het tobberige en zorgelijke langs zich heen lieten glijden. Dat inspireerde mij en ik wist direct: bij deze club wil ik horen."

Mix

"In het begin was OGG vooral een clubje dominees dat het goed had met elkaar. Maar ik wil niet aan de zijlijn

blijven staan roepen. Als je een beweging binnen de PKN bent, moet je ook je verantwoordelijkheid nemen en een constructieve bijdrage leveren. Onder het bezielende leiderschap van Jan Offringa vonden wij een juiste mix. OGG is aan de ene kant een groep collega-predikanten die elkaar inspireren, een warm bad van enthousiasme en ideeën. Aan de andere kant is OGG op vele terreinen een serieuze gesprekspartner binnen de kerk.

Zo ben ik lid van een commissie van de Protestantse Theologische Universiteit, waarin gepraat wordt over het postacademisch onderwijs en de permanente educatie, voorheen het studieverlof. OGG-ers deden mee in een missionaire denktank rond het werk van Hans van Ark en Nynke Dijkstra. Missionair is niet het eerste waaraan je denkt bij OGG, maar we wilden het woord niet laten claimen door een bepaalde stroming in de kerk. Nu brengen wij naar voren, hoe wij, op onze manier, missionair willen zijn.

Wij zijn regelmatig een volwaardige, serieuze gesprekspartner voor het moderamen van de synode. Dat is niet altijd leuk, hoor. Het kost vaak meer tijd dan je wilt. Neem de kwestie Hendrikse. Wij vinden dat een non-issue, zijn absoluut niet verontrust over wat hij schrijft. Het is winst dat er in Nederland tot bij Pauw & Witteman wordt gepraat over kerk en geloof. Wij hebben helemaal niets met het gedimdand hierover in bepaalde delen van de PKN. Toch doen wij mee in de gesprekken hierover, laatst nog tijdens een lunch met confessionelen, gereformeerde bonders, evangelischen, vrijzinnigen. Dan klinken woorden als 'pijn' en 'zorg', maar niet bij ons, wij vinden het prima dat er reuring is."

Orthodox

Vanuit haar levensverhaal is Hartogsveld bekend met de behoudende stromingen binnen de kerk. Haar moeder komt uit de Gereformeerde Gemeenten, haar vader sympathiseerde met de Gereformeerde Bond.

"Aanvankelijk voelde ik mij niet echt prettig in kringen van de Gereformeerde Bond. Dat was een reactie op die

Tien jaar Op Goed Gerucht

Op vrijdag 4 juni viert Op Goed Gerucht (OGG) haar tienjarig bestaan, met een feestelijke Geruchtdag op Hydepark in Doorn. Ter gelegenheid daarvan verschijnen twee publicaties: de glossy *Theo* en de *Doornse Catechismus*.

De glossy wil een enthousiast en fris beeld geven van het vak van theoloog en bevat onder andere de tien mooiste pastorieën, ook die van Schaarsbergen.

In de *Doornse Catechismus* geven de theologen van Op Goed Gerucht, waaronder Hartogsveld, antwoord op, al dan niet opnieuw geformuleerde, geloofsvragen uit de *Heidelbergse Catechismus* en nieuwe, toegevoegde vragen zoals: 'Heeft God gevoel voor humor?' en 'Is God voorstander van de vrijheid van meningsuiting?'.

Wat doet Op Goed Gerucht?

Momenteel zijn rond de 450 mensen lid van OGG: predikanten, geestelijk verzorgers en pastoraal werkers. Een stuurgroep van elf mensen bedenkt en organiseert de activiteiten van OGG. Dat zijn in ieder geval twee studiedagen per jaar, op Hydepark, en een blad, *Geruchten*. OGG is een gesprekspartner van het moderamen van de synode en doet mee in verschillende kerkelijke commissies. In de boezem van OGG ontstaan ideeën voor uitgaven, zoals het boek van scheidend voorzitter Jan Offringa, *Na een gezonde geloofscrisis*. OGG wil geen modaliteit zijn, maar een beweging. Intussen verschijnt de kwalificatie al wel in profielschetsen voor een nieuwe predikant: 'Wij zoeken iemand uit OGG-kringen'. Met haar studiedagen zeilde OGG tot nu toe keurig heen om twee actuele onderwerpen: de islam en nieuwe spiritualiteit. "Islam komt steeds weer voorbij, maar haalt het net niet. Met esoterie heb ik niets, en blijkbaar de meerderheid in de OGG-stuurgroep ook niet. Een workshop 'Psalmen uitleggen met tarotkaarten' haalde het gelukkig niet. Gesprekken met overledenen? Ga toch weg!"

zware familie, waar ik als puber niet meer mocht logeren bij neefjes en nichtjes omdat ik de verkeerde vragen stelde. 'Meisjes moeten rokken aan, waarom eigenlijk? O, dat vindt God mooi? Mag ik dan zijn lievelingskleur weten, dan kan ik het Hem goed naar de zin maken. Laat ik nu altijd denken dat het bij geloven om de binnenkant ging!' Toen ik theologie ging studeren, ging ik op voorstel van mijn vader vijf keer met hem mee naar een bondsdienst. Daarna zou hij vertellen wat hem daarin aantrok en kon ook ik mijn mening geven. Ik moet eerlijk zeggen: ik begreep hem wel. Daar ging het ergens over, er was betrokkenheid en commitment, niet vrijblijvend. De preek doet een appèl op jou.

Ik heb intussen, in de tien jaar dat ik nu predikant ben, zoveel goede en mooie mensen uit alle richtingen van de kerk ontmoet, dat de breedte van de kerk mij zeer dierbaar is geworden. Aan de ene kant ben ik voluit een enthousiaste OGG-dominee. Aan de andere kant geniet ik enorm van de ontmoeting met mensen uit andere stromingen."

Zijn er voor u grenzen aan wat de kerk aan verscheidenheid kan hebben?

"Ja, maar die zijn lastig af te bakenen. Arjan Plaisier schreef in dat opzicht iets moois over de kwestie Hendrikse. In mijn woorden: wanneer je zegt 'ik geloof niet meer, in geen enkele God', dan ben je over de grens gegaan. Maar zodra je zegt 'ik geloof, in een God die...', dan ben je nog binnen. Zolang je nog een gesprek over Godsbeelden kunt hebben, hoor je nog bij elkaar.

Aan de andere kant ligt voor mij de grens bij fundamentalisme en onverdraagzaamheid. Als er binnen de PKN een stroming komt die stelt 'God bestaat niet alleen, maar Hij ziet er zus en zo uit, en iedereen binnen de PKN moet daarin geloven', als we richting inquisitie gaan,

dan is een grens bereikt. Als de stroming binnen de PKN die zich keert tegen vrouwen in het ambt zou proberen de kerkorde op dat punt te veranderen, dan is een grens bereikt. Als het om theologie gaat: na de ramp op Haïti waren er gelovigen, gelukkig niet binnen de PKN, die riepen dat dit een straf van God was. Dat gaat absoluut over het randje.”

Christen

OGG staat open naar cultuur en samenleving, zonder deze per definitie te willen omarmen. Aanvankelijk leken de theologen van OGG de secularisatie en ontkerkelijking bijna te zien als een geschenk van God.

“Zo zijn wij zeker in de pers wel eens afgeschilderd. Misschien was dat een reactie op een in zichzelf gekeerde kerk. Wij staan in de wereld met een nieuwsgierige openheid. De samenleving en de cultuur zijn niet per definitie slecht en zondig, zoals sommige stromingen in de kerk denken.”

Hartogsveld noemt zichzelf liever gelovig dan christen. “Uiteindelijk ben ik, van harte en volop, christelijk en protestant. Maar ‘gelovig’ klinkt inclusiever dan ‘christen’. Ik ga graag het gesprek met moslims aan als ‘gelovige’, omdat je daarmee insteekt bij wat je deelt en niet bij wat je scheidt.

Wat ook speelt, misschien komt daar het bondsmeisje van vroeger weer boven, is mijn liefde voor de Schrift, de hele Schrift. Oude Testament was mijn hoofdvak, ik zie dat niet als een voorwoord voor het echte werk. Je moet de Bijbel niet versmallen tot drie bladzijden evangelie. In het woord ‘gelovig’ klinkt mee: ‘wij zijn niet de enigen.’”

Rituelen

Begin dit jaar publiceerde Hartogsveld een boekje *Dagelijks geloven*. Hierin geeft zij rituelen om geloof levend te houden in het dagelijks leven.

“Het komt voort uit een uit de hand gelopen studieverlof. Op een ontmoetingsavond in deze gemeente spraken wij over dagelijkse rituelen. Er kwam veel weerstand: ‘O, gaat de kerk ons weer voorschrijven wat we moeten doen?’ Toen wij erover doorpraatten, kwam, ook bij mensen van mijn generatie, naar voren dat zij wel iets misten. Of zij kregen zelf weinig vormen mee van hun ouders, of de overgeleverde vormen voldeden niet meer. Ik besloot ermee aan de slag te gaan. Er zijn collega’s die hun studieverlof besteden aan 2 Koningen 6, vers 15, maar daar moet ik niet aan denken. Ik zit niet graag lang in de studeerkamer. Ik bezocht gemeenteleden om met hen te lunchen op hun werkplek en ik vroeg: ‘s Zondags ga je naar de kerk, hoe gaat geloven ’s maandags op je werk?’ Ik vroeg een aantal mensen tussen de 25 en 50 jaar om met mij dagelijkse rituelen uit te proberen, kijken of het werkt.

Er was een meisje van 29 bij, die wist dat zij binnen een half jaar zou sterven en graag mee wilde doen, op afstand. Zij wilde de dagelijkse zegenspreuk uitproberen en ik had een paar voorbeelden. Uiteindelijk maakte zij

een tekst, die bij haar begrafenis als uitgangspunt diende: ‘Gezegend zijt Gij, Heer onze God, die ook deze dag schenkt, Gij die het licht hebt geschapen maar ook weet hebt van de duisternis.’ Uit het verslag van dit studieverlof is uiteindelijk dit boekje voortgekomen.”

Heeft u zelf ook dagelijkse rituelen?

“Ik ben nuchter spiritueel en zoek spiritualiteit in het alledaagse. Dogmatiek is niet mijn hobby, hoogdravende theorieën zijn mooi, maar ik ga mij niet ergens opsluiten om daar nog iets aan toe te voegen. Daar zijn anderen beter in, ik ben beter op mijn plaats in de praktijk. Momenteel lees ik, voordat ik mijn pc aanzet, elke dag een stuk uit de Bijbel, uit Lucas. Daarna schrijf ik uit de losse pols een half A-viertje over hoe deze tekst raakt aan mijn leven. Voor niemand, zonder doel, maar goed voor mij.

In ons gezin lezen wij na de avondmaaltijd de *Scheurbijbel*. Wij hebben een samengesteld gezin, met meer soorten kinderen. Samen hebben wij er vijf, in de leeftijd van 12 tot 19, waarvan er vier hier wonen. Onze kinderen zijn niet alleen verschillend in leeftijd. De een waardeert zo’n ritueel, de ander kijkt bedenkelijk en zucht. Maar dat is dan wel degene die de Nacht Zonder Dak mee organiseert.”

Als het interview voorbij is, komt het dagelijks leven in de huiskamer van de pastorie weer op gang. Wilma’s man komt thuis, hun jongste zoon, op weg van school naar tennisles, een oudere zoon, die zich ogenschijnlijk ontspannen voorbereidt op zijn examen. Achter de pastorie draven drie paarden, binnen ligt een lieve en brave kruising tussen labrador en Drentse patrijs. Dan wordt tot slot James binnengedragen: een puppy met de afmetingen van een cavia, ras Lhasa Apso. Hij vleit zich op mijn schrijfblok en charmeert mij zo, dat ik zonder mijn aantekeningen terugkeer naar huis.

Op Goed Gerucht ’s zondags

Kun je op zondag in de kerk een OGG-predikant herkennen?

Hartogsveld: “OGG kent een grote breedte, van heel hoog tot zeer laag kerkelijk, ook liturgisch. Ik zoek een mix van eigentijdse taal en een taal die raakt aan het geheim dat wij delen. Geen archaïsche taal, maar ook geen platte straat-taal. In de liturgie ben ik niet dogmatisch, ik heb niets met *Dienstboek*-heiligheid. Wat mij betreft niet een drempelgebed, kyrie én zondagebed aan het begin van de dienst, ‘omdat het moet’, maar één openingsgebed en dat heet: Gebed aan het begin. Ik probeer de bijbeltekst van toen zo uit te leggen, dat hij jou, in jouw context van vandaag, aanspreekt. Het gaat om het concrete leven van hier en nu.

Deze gemeente wil vernieuwend zijn, maar ze zongen nog alleen uit het *Liedboek*, liederen tot 1973. Hoe vernieuwend is dat? Kort na mijn komst is *Tussentijds* aangeschaft, we zingen ook liederen uit *Iona* of *Taizé*.”